“TEXTEXNOLOGIK TA’LIM PRAKTIKUMI “FANIDAN TALABALARNING IJODKORLIK, IXTIROCHILIK FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH.

G‘.Abduqodirov
- Nizomiy nomidagi ToshkentDavlat Pedagogika Universiteti “Texnologik ta’lim metodikasi” kafedrasi v/b dotsenti.

Annotatsiya: *Talabalarningni - mustaqil fikrlashni rivojlantirish, bilim egallashdagi intiluvchanligi, ilmiy dunyoqarashini shakllantirish – yangilik yaratishi, ixtiro, kashfiyotishi o‘zlashtirilgan bilimlarni ta’limda va amaliy faoliyatda mustaqil qo‘llay olishga o‘rgatish bilan belgilanadi.*

Tayanch so‘zlar.*Ijod yangilik yaratishi, ixtiro , kashfiyot mustaqil fikrlash.*

Аннотатсия: *Развитие самостоятельного мышления учащихся, стремление к получению знаний, формирование научного мировоззрения, новаторство, изобретательство, открытие определяются обучением их самостоятельному применению полученных знаний в учебной и практической деятельности*

Ключевые слова *Творчество – это создание нового, изобретение, открытие, самостоятельное мышление.*

Annotatsion: *The development of students' independent thinking, the desire to acquire knowledge, the formation of a scientific worldview, the creation of innovations, inventions and discoveries are determined by teaching them to independently apply the acquired knowledge in education and practical activities.*

Key words. *Creativity is the creation of new things, invention, discovery, independent thinking.*

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentning 2019 yil 8 oktyabrdagi Farmoni bilan tasdiqlangan “O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi"ga ko‘ra mamlakatdagi oliy ta’lim muassasalarining 85 foizi 2030 yilgacha bosqichma-bosqich kredit-modul tizimiga o‘tishi rejalashtirilgan bo‘lib, mamlakatdagi deyarli barcha oliy ta’lim muassasalarining kredit-modul tizimida faoliyat yurita boshlashadilar

Kredit-modul tizimida talabalarning mustaqil ishi– bu talabaning o‘ziga xos o‘quv faoliyati bo‘lib, u didaktik va amaliy topshiriqlarni mustaqil ravishda bajarishga, o‘qishga qiziqtirishga va muayyan fan sohasida bilimlarni oshirishga yo‘naltirilgan.

Texnologiya ta’lim praktikum fanidan talabalar uchun mustaqil ish dasturi ishlab chiqilgan

An’anaviy shakldagi o‘qituvchi rahbarligidagi talabaning mustaqil ishlariamalga oshiriladi:misol(Amaliy mashg‘ulot mavzusi bo‘yicha buyum tayyorlashda ijodkorlik ixtirochilik formulasidan foydalamiz

Talabaning amalga oshiriladigan mustaqil ish turlariga quyidagilarni kiritish mumkin:

Talabalarning mustaqil ishi mazmuni mantiqiy fikrlashni, ijodiy va ijodkorlik faollikni, o‘quv materialini o‘zlashtirishda tadqiqotchilik yondashuvini shakllantirishga imkon beruvchi amaliy topshiriqlarni bajarish bilan bog‘liq bo‘ladi.

An’anaviy shaklda o‘qituvchi rahbarligida talabaning mustaqil ishlari amalga oshiriladi:

Texnologiya fanini chuqurroq o‘rganishi, bugungi kun talabi bo‘yicha o‘z ixtirolarini olib kirish, har bir buyumni tayyolashda texnologik kasbi bo‘yicha yondasha olish, shaxs sifatida doimiy ravishda o‘z-o‘zini rivojlantirish; guruhlarda ishlashda ma’suliyatni o‘ziga olish, lider bo‘la olish, turli muammoli vaziyatlarda to‘g‘ri qaror qabul qila olish; konstitutsion huquq va burchlaridan to‘g‘ri foydalana olish; jismoniy, ma’naviy, ruhiy va intellektual kamolotga intilish shuningdek ,

ongli kasb tanlash, halollik, to‘g‘rilik kabi insoniy fazilatlarga ega bo‘lish ko‘zda tutilgan

Bugungi kunni bo‘lajak o‘qituvchisi o‘z ustida tinimsiz ishlaydigan, har tomonlama keng fikrlaydigan, ilg‘or pedagogik va axborot texnologiyalarini samarali qo‘llay oladigan ijodkor shaxsga, aylanishini hayotning o‘zi ko‘rsatdi .

Darhaqiqat, bugungi kunni bo‘lajak o‘qituvchisi oldiga o‘qitishning ilg‘or pedagogik texnologiyalarini o‘quv jarayoniga tatbiq etish, o‘quvchi shaxsiga nisbatan munosabatni tubdan o‘zgartirish va ta’lim muassasalarida o‘tkazilayotgan dars jarayonlarini zamonaviylashtirish vazifalari qo‘yilgan.Bu vazifalardan biri sifatida o‘quvchilarning ijodkorlik faoliyatiga e’tibor berilsa maqsadga muvofiq bo‘lar edi .

• Misol tariqasida(Amaliy mashg‘ulot mavzusi bo‘yicha buyum tayyorlashda ijodkorlik ixtirochilik formulasidan foydalanishni maqsadga muvofiq deb xisoblaymizIjodkorlik (ixtirochilik)faoliyat formulasi quyidagicha amalga oshiriladi

• 1.(AdanYagacha) bosqichlardan iborat

• 2.Ijodkorlik darajasi 1.2.3.4.5. sonlardan iborat

daraja	A	B	V	G	D	E
5	Yangi muammo topildi	Yangi metod topildi	Myammoga taluqli yangi olindi	Yangi prinsp usul topildi	Yangi konstruktiv usul yaratildi	Yangi konstruktsiya qo`llanilishi tufayli xamma sistema o’gartirildi
4	Yangi vazifa topildi	Yangi izlanish konseptsiya si topildi	Vazifaga taluqli yangi olindi	Yangi vzifani yechish topildi	Yangi konstruktsiya yaratildi	Yangicha qo’llash joriy etildi

3	Dastlabki vazifa o'zgartirildi	Qidirish konseptsiyasi vazifasiga ko'ra o'zgartirildi	To'plangan malumotlar vazifasiga ko'ra o'zgartirildi	Malum bo'lgan vazifa o'zgartirildi	Dastlabki(oldingi) konstruktsiya o'zgartirildi	Yangi kostruktsiya qo'llanildi
2	Bir necha vazifada faqat bittasi tanlanildi	Bir necha qidirish konseptsiyasidan 1 tasi tanlandi	Bir necha manbadan malumotlar to'plandi	Bir necha vazifadan faqat bittasi tanlandi	Bir nechta konstruktsiyadan faqat 1 tasi tanlandi	Tayyor konstruktsiya modefikatsiyasi qo'llanildi
1	Tayyor vazifa qo'llanildi	Tayyor qidirish konseptsiyasi qo'llanildi	Bor malumotlardan fydalanildi	Tayyor vazifadan foydalanildi	Tayyor konstruktsiya qo'llanildi	Tayyor konstruktsiya qo'llanildi

Vazifa tanlash	Qidirish(izlash) konseptsiyasini qo'llash	Malumot (информатция) yig'ish	Izlanishalar fikirlar takliflar ularni yechish	Loyxani rivojlantirish	Tatbiq qilish

- **A** .
- 1.Tayyor vazifa(topshiriq) qo'llaniladi
- 2.Bir necha vazifadan faqat bittasi tanlanadi.
- **3**.Dastlabki vazifa o'zgartiriladi.
- 4.Yangi vazifa topildi.
- 5.Muammo xal bo'ldi(topshiriq bajarildi)
- **B**
- 1. Tayyor qidirish izlash konsepsiyasi qo'llanadi
- 2. Bir necha qidirish izlash konsepsiyasidan faqat bittasi tanlanadi.
- 3. Qidirish izlash konsepsiyasi vazifasiga ko'ra o'zgartiriladi
- 4.Yangi izlanish konsepsiyasi topildi.
- 5.Yangi metod topildi.
- V
- 1.Bor ma'lumotdan foydalanish.
- 2.Bir necha manbadan ma'lumotlar to'plandi.
- 3.To'plangan ma'lumotlar vazifasiga ko'ra o'zgartirildi.
- 4.Vazifasiga talukli yangi ma'lumotlar olindi.
- 5. Muammo xal bo'ldi(topshiriq bajarildi)
- G
- **1.**Tayyor vazifadan foydalanildi.
- 2.Bir necha vazifadan faqat bittasi tanlanadi.
- 3.Ma'lum bo'lgan vazifa o'zgartirildi.

• 4.Yangi vazifani yechish topildi.
• 5Yangi usul topildi.
• **D**
• 1**.**Tayyor konstruksiya qo‘llanildi.
• 2.Bir nechta konstruksiyadan faqat bittasi tanlanadi.
• 3.Dastlabki(oldingi)konstruksiya o‘zgartirildi.
• 4.Yangi konstruksiya topildi.
• 5.Yangi konstruksiya usuli yaratildi.
• Ye
• 1**.**Tayyor konstruksiya qo‘llanildi.
• 2. Tayyor konstruksiya modefikatsiyasi qo‘llanildi.
• 3. Yangi konstruksiya qo‘llanildi
• 4.Yangicha qo‘llash joriy etildi.
• 5. Yangi konstruksiya qo‘llanilishi tufayli xamma tizim o‘zgartirildi.

Demak ijod –bu insonning fan, texnika, ishlab chiqarish, madaniyat va boshqa sohalarda ijtimoiy ahamiyatga ega bo‘lgan yangilik yaratishi, ixtiro , kashf etishi bilan bog‘liq murakkab psixologik jarayon bo‘lib,bu ijodkorlik faoliyati - mustaqil fikrlashni rivojlantirish, bilim egallashdagi intiluvchanligi, ilmiy dunyoqarashini shakllantirish – o‘zlashtirilgan bilimlarni ta’limda va amaliy faoliyatda mustaqil qo‘llay olishga o‘rgatish bilan belgilanadi.

Ijod qilish jarayonida inson izlanadi, kuzatadi, tadqiqotlar olib boradi

Unda inson tafakkuri, xotirasi, tasavvuri, diqqati, irodasi faol ishtirok etadi, ijodda bilim, tajriba, iste’dod namoyon bo‘ladi.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR:

1)Sh.M.Mirziyoev 2017 yil 20 apreldagi “Oliy ta’lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-2909 sonli qarorlarida oliy ta’lim tizmini rivojlantirish to‘g‘risida so‘z yuritilgan.

2).Mirziyoev, Shavkat Miromonovich «Tanqidiy tahlil, kat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik» Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma’ruza, 2017 yil 14 yanvar. - Toshkent: «O‘zbekiston», 2017. - 104 b.

3). Muslimov N. va b. T. Texnik ijodkorlik va dizayn . O‘quv qo‘llanma. –T.: 2016. 127 b Abduqodirov G`M. Texnologik ta`lim praktikumi O‘quv qo‘llanma. –T.: 2012 186 b

4) NA Muslimov, ZA Umarova / The role of media resources in the process of self-education / International Journal Papier Public Review 2021

5) ZA Umarova, Дилмурад Нормуратович Маматов / Помощник–новая форма учителя в процессе повышения эффективности образовательной системы / Образование через всю жизнь: непрерывное образование в интересах устойчивого развития 2015

6) Khusan Abdurakhimovich Umarov / Analysis of Approaches to the Formation of Professional Readiness of Students in Uzbekistan (On the Example of Future Teachers) / Annals of the Romanian Society for Cell Biology 2021/3/6

7) Fotima Abdurakhimovna Umarova / Methodology of Training Students in Design and Modeling of Clothes Using Information Communication Technologies / REVISTA GEINTEC-GESTAO INOVACAO E TECNOLOGIAS 2021/6/2